

KAITSEMINISTEERIUM

Kliimaministeerium
Suur-Ameerika 1
10122 Tallinn
info@kliimaministeerium.ee

Teie: 06.03.2024 nr KLIM/24-0238/-1K

Meie: 15.04.2024 nr 5-7/24/34-3

Eelnõu kooskõlastamine

Olete esitanud Kaitseministeeriumile kooskõlastamiseks meresõiduohutuse seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu. Oleme sellega tutvunud ja kooskõlastame selle järgmiste märkuste ja ettepanekutega arvestamise korral.

1. Eelnõu § 1 punktiga 25 lisatakse meresõiduohutuse seadusesse (MSOS) uus paragrahv (§ 41¹), mis käsitleb punkerdamist. ÜRO mereõiguse konventsiooni artikli 194 lõike 1 kohaselt on riikidel kohustus kas eraldi või ühiselt konventsiooniga kooskõlas olevaid meetmeid, et mis tahes allikast lähtuvat merereostust vältida, vähendada ja kontrollida, kasutades selleks parimaid vahendeid. Sama konventsiooni artikli 21 lõike 1 punkti f järgi on rannikuriigil õigus kehtestada oma territoriaalmerest rahumeelset läbisõitu reguleerivaid õigusakte, mis käsitlevad rannikuriigi keskkonna kaitsmist ning selle reostamise vältimist, vähendamist ning kontrollimist. Kaitseministeerium toetab mõtet reguleerida, kus tohib punkerdada selleks, et vältida võimaliku merereostuse tekkimist (kui üks merekeskkonna kaitse ennetusmeede). Osaliselt on täna punkerdamine reguleeritud Vabariigi Valitsuse 25.06.2020 määrusega nr 51 „Merel, Narva jõel ja Peipsi järvel ohtlike ning kahjulike ainete käitlemise kord ja nimistu ohtlikest ainetest, mida ei ole lubatud sisemerel transiidina vedada“. Samas määruses on sätestatud ka laevalt laevale (STS) ümberlaadimist ning et seda tohib teha sisemeres ankrualadel. Käsitlemata on juhtumid mujal kui sisemeres. Sellest tulenevalt palume täiendada eelnõu nii, et ennetusmeetmena oleks reguleeritud peale punkerdamise ka STS ümberlaadimise lubatud asukohad Eesti merealal, mitte ainult sisemeres.

Kõnesoleva punktiga on seotud ka eelnõu § 1 punktid 73, 76 ja 87, mida tuleks samuti vastavalt muuta.

2. Eelnõu § 1 punktis 28 (muudetakse MSOS § 44 lõiget 2) ja **§ 1 punktis 56** (muudetakse MSOS § 62 lõike 2 punkti 9) on märgitud, et merereostusest tuleb teavitada politseiasutust. Palume asendada sõna „politseiasutusele“ sõnaga „Kaitseväele“, sest merereostuse avastamise ja likvideerimise eest Eesti merealal vastutab Kaitseväge, mitte Politsei- ja Piirivalveamet. Samuti on praktika näidanud, et ühtset kontaktpunkti ei ole ning veesõidukite juhid ei suhtle üksnes ühe kontaktpunktiga (JRCC Tallinnaga), vaid olenedes teemast kas mereväe või JRCC Tallinnaga. Oleme selle ettepaneku koos täpsemate selgitusega esitanud teile (kooskõlastatult Siseministeeriumiga) juba ka 29. novembril ja 15. detsembril 2023, kui eelnõu kohta küsiti mitteametlikult arvamust ja toimusid vastavasisulised arutelud.

3. Eelnõu § 1 punktiga 29 sätestatakse muudelt veesõidukitelt reostuse vältimise nõue, sealhulgas kohustus teavitada tekitatud või avastatud merereostusest politseiasutust. Sarnaselt eelnõu § 1 punkti 28 kohta tehtud märkusega, tuleb siingi sätestada, et Eesti merealal teavitatakse sellest Kaitseväge. Peale selle peaks säte sisaldama kohustust teavitada reostusest ka siis, kui veesõiduk on selle ise tekitanud, sarnaselt § 44¹ lõikes 2 sätestatule. Seega teeme ettepanku sõnastada MSOS-i lisatav uus § 44⁷ tekst järgmiselt:

„Laeva kapten ja väikelaeva või muu veesõiduki juht, kellele ei kohaldu § 44¹ lõige 2, on kohustatud esimesel võimalusel teavitama merealal reostuse põhjustamisest või avastamisest Kaitseväge ning piiriveekogul Politsei- ja Piirivalveametile.“

4. Eelnõu § 1 punktiga 35 täiendatakse § 47 uue lõikega 7¹, millega sätestatakse, et hüdrograafia infosüsteemi vastutav töötaja võib keelduda infosüsteemist sügavusandmete väljastamisest, kui see võib kujutada ohtu riigi julgeolekule, ning et infosüsteemi vastutav töötaja kooskõlastab selliste andmete väljastamise Kaitseväge ja Kaitsepolitseiametiga enne andmete väljastamist. Märgime, et riigi julgeolekuohtu võivad kujutada ka muud andmed, mis ei ole avalikult kättesaadavad (avalikkusele suunatud). Ainult sügavusandmetega piirdumine on liigne piirang ja ei ole kooskõlas meie 29. novembril 2023 saadetud ettepaneku ning juba majandus- ja taristuministri 31.01.2023 määruse nr 6 „Hüdrograafia infosüsteemi põhimäärus“ eelnõuga seotud arutelu käigus kokku lepituga. Sellest tulenevalt teeme ettepaneku sõnastada uus lisatav lõige 7¹ järgmiselt:

„(7¹) Hüdrograafia infosüsteemi vastutav töötaja keeldub infosüsteemist andmete, mis ei ole avalikkusele suunatud, väljastamisest, kui see kujutab või võib kujutada ohtu riigi julgeolekule. Infosüsteemi vastutav töötaja kooskõlastab andmete, mis ei ole avalikkusele suunatud, väljastamise Kaitseväge ja Kaitsepolitseiametiga enne andmete väljastamist.“

5. Eelnõu § 1 punktiga 74 muudetakse § 75⁸ lõike 1 sõnastust, milliseid tasulisi teenuseid võib Riigilaevastik osutada, kui see ei takista neile õigusaktides sätestatud ülesannete täitmist. Muu hulgas lisatakse, et Riigilaevastik võib osutada seireteenust. Märgime, et seiret teevad Eestis üksnes valitsusasutused või tehakse seda nende eest (nt keskkonnaseire), kuid igal juhul on see seotud riigi enda ülesannete täitmisega, mitte eraõiguslike juriidiliste isikute tegevusega. Kõikidel teistel juhtudel, kus tegemist jälgimise või vaatlusega, ei kasutata selleks terminit „seire“, „seirama“, „seiret tegema“ vms. Ka eelnõu seletuskirjas (lk 23) on kasutatud terminit „jälgima“. Seletuskirjas on selgitatud, et teenust osutatakse Transpordiametile kuuluvate seadmetega, nagu näiteks sonarid ja allveerobot, ning on toodud hulk näiteid, mis võivad need teenused olla. Kõik seletuskirjas kirjeldatud tegevused on sisuliselt vaatlustegevused. Selleks, et eristada, millised tegevused merel on seotud riigiasutuste otseste ülesannete täitmisega (nagu näiteks mereolukorrateadlikkuse jaoks tehtav seire, merereostuse avastamiseks tehtav seire, keskkonnaseire) ning millised on eraõiguslike isikute tegevused (nagu näiteks merealuste kaablite või torude olukorra jälgimine), on vaja kasutada erinevaid termineid. Kuna Riigilaevastiku poolt pakutav teenus ei ole talle kui riigiasutusele pandud ülesande täitmisega seotud, vaid teenus on suunatud peamiselt eraõiguslikele isikutele (sh ülikoolid), ei ole kohane kasutada terminit „seire“. Sellest tulenevalt teeme ettepaneku asendada muudetava § 75⁸ lõike 1 sõnastuses sõna „seireteenust“ sõnadega „veealuste seadmetega vaatlus- ja jälgimisteenust“.

6. Eelnõu § 1 punktid 93–95 on seotud väärtegade kohtuvälise menetleja õiguste andmisega ja korrastatakse sätteid, jättes nendest välja viiteid paragrahvidele, mis on kehtetuks tunnistatud. Saatsime 12. detsembril 2023 pärast arutelusid Siseministeeriumi ja Keskkonnaametiga sõnastusettepaneku väärteto kohtuvälise menetlemise õiguste kohta, mis oleks kooskõlas asutuste pädevuse ja seadusega pandud (põhi)ülesannetega ning praktikaga, samuti on arvesse võetud menetlusökonoomikat. Peale selle muutuks ettepaneku kohaselt selgemaks, milline

asutus millise rikkumise korral omab õigust väärtegu kohtuväliselt menetleda, sätestades kõik asjakohased viited samas lõikes. Ettepanek on sõnastada eelnõu § 1 punktid 93–95 järgmiselt:

„93) paragrahvi 94²⁶ lõige 4 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(4) Käesoleva seaduse §-des 82, 88, 94¹¹ ja 94²⁴ sätestatud väärtegude kohtuväline menetleja ning §-s 93 sätestatud väärteo kohtuväline menetleja on ka Politsei- ja Piirivalveamet.“;

94) paragrahvi 94²⁶ lõige 4¹ muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(4¹) Käesoleva seaduse §-des 88, 93 ja 94²⁴ sätestatud väärteo kohtuväline menetleja on ka Kaitsevägi.“;

95) paragrahvi 94²⁶ täiendatakse lõikega 4² järgmises sõnastuses:

„(4²) Käesoleva seaduse §-s 90⁵ sätestatud väärteo kohtuväline menetleja merereostuse põhjustamisest ja avastatud merereostusest teavitamata jätmise korral ning §-s 90⁸ nimetatud väärteo kohtuväline menetleja on Keskkonnaamet.“.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Hanno Pevkur
Minister

Malle Piirsoo
Malle.Piirsoo@kaitseministeerium.ee